

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
ПОРЕСКА УПРАВА**

БЕОГРАД, АПРИЛ 2014.

МЕЊАЧКО ПОСЛОВАЊЕ – ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

- **Обављање мењачког пословања регулисано је :**
- Законом о пореском поступку и пореској администрацији
- Законом о девизном пословању
- Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма
- Одлуком о условима и начину обављања мењачких послова
- Упутством за спровођење Одлуке о условима и начину обављања мењачких послова
- Правилником о методологији за извршавање послова у складу са Законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма

ЗАКОН О ПОРЕСКОМ ПОСТУПКУ И ПОРЕСКОЈ АДМИНИСТРАЦИЈИ

- Законом о изменама и допунама Закона о девизном пословању, обављање послова издавања и одузимања овлашћења за обављање мењачких послова, издавања сертификата за обављање мењачких послова и контроле мењачких послова из надлежности Народне банке Србије пренети су од 01.01.2012. године Девизном инспекторату Министарства финансија РС, а Изменама Закона о пореском поступку и пореској администрацији, ове послове је дана 06.10.2012. године преузела Пореска управа РС, у чијој су надлежности и данас.
- Мењачке послове могу да обављају банке, резиденти - правна лица и предузетници који имају овлашћење за обављање мењачких послова издато од стране ПОРЕСКЕ УПРАВЕ.
- Банке мењачке послове обављају у складу са Одлуком и упутством, а овлашћени мењачи и у складу са уговором о обављању мењачких послова

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- Поједини појмови, у смислу ове одлуке, имају следеће значење:
- - **банка** је резидент - акционарско друштво са седиштем у Републици Србији, које има дозволу за рад Народне банке Србије и обавља депозитне и кредитне послове, послове платног промета и кредитне послове са иностранством, као и друге послове у складу са законом;
- - **привредни субјект** је резидент - правно лице и предузетник који су као привредни субјекти регистровани код надлежног органа;

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- - **мењач** је банка и овлашћени мењач;
- - **овлашћени мењач** је привредни субјект који има овлашћење ПОРЕСКЕ УПРАВЕ за обављање мењачких послова и закључен уговор о обављању тих послова с банком, односно с више банака;
- - **овлашћење** је писмено овлашћење ПОРЕСКЕ УПРАВЕ које он издаје привредном субјекту за обављање мењачких послова у форми решења;
- - **мењачко место** је просторна и организациона јединица у којој се обављају мењачки послови, а може да садржи једно или више благајничких места;
- - **благајничко место** је део мењачког места на коме се обављају мењачки послови;
- - **банкомат** (аутоматска мењачница) јесте аутоматска машина и саставни је део благајничког места;

ОДЛУКА

О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- - **мењач** је банка и овлашћени мењач;
- - **овлашћени мењач** је привредни субјект који има овлашћење ПОРЕСКЕ УПРАВЕ за обављање мењачких послова и закључен уговор о обављању тих послова с банком, односно с више банака;
- - **овлашћење** је писмено овлашћење ПОРЕСКЕ УПРАВЕ које он издаје привредном субјекту за обављање мењачких послова у форми решења;
- - **мењачко место** је просторна и организациона јединица у којој се обављају мењачки послови, а може да садржи једно или више благајничких места;
- - **благајничко место** је део мењачког места на коме се обављају мењачки послови;
- - **банкомат** (аутоматска мењачница) јесте аутоматска машина и саставни је део благајничког места;

ОДЛУКА

О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- - **привремено мењачко место** је просторна и организациона јединица у којој се мењачки послови привремено обављају, а може да садржи једно или више благајничких места;
- - **путујући мењач** је радник банке или овлашћеног мењача, који је укључен у благајничко место мењача и који мењачке послове обавља на територији Републике Србије у превозном средству у путничком саобраћају или на привредним, туристичким или сличним манифестацијама;
- - **софтвер** је технолошко-апликативно решење Народне банке Србије, односно банке које користи мењач и које омогућава обављање мењачких послова на прописан начин;
- - **радни дан** је сваки дан, осим недеље и дана државног празника који је проглашен нерадним даном;
- - **радни дан мењача** је сваки дан у недељи када мењач обавља мењачке послове, односно који је унутрашњим актом мењача одређен као радни дан;
- - **недеља** је период од понедељка у 0.00 часова до недеље у 24.00 часа.

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **Привредни субјект подноси ПОРЕСКОЈ УПРАВИ захтев за добијање овлашћења за обављање мењачких послова.**
- Уз захтев привредни субјект прилаже следећу документацију на основу које ПОРЕСКА УПРАВА цени да ли он испуњава услове за обављање мењачких послова:
  - - **решење о упису у регистар** код надлежног органа;
  - - **с банком у писменој форми закључен уговор** о обављању мењачких послова (у даљем тексту: уговор), који обавезно садржи списак и важеће адресе мењачких места, као и одредбу да уговор **не производи правно** дејство ако привредни субјект нема овлашћење;
  - - **доказ**, и то не старији од шест месеци, да **власник**, односно **оснивач** привредног субјекта, односно директор привредног субјекта, односно директор оснивача привредног субјекта и **радник** који ће непосредно обављати мењачке послове **нису осуђивани** за кривична дела против привреде, имовине, живота и тела, против јавног реда и мира и правног саобраћаја;

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- - **податке о радницима** који ће непосредно обављати мењачке послове, уз копије њихових **личних карата**;
- - **доказ** о стеченој најмање **средњој стручној спреми** за раднике који ће непосредно обављати мењачке послове и **цртификат** ПОРЕСКЕ УПРАВЕ о завршеној обуци за обављање мењачких послова;
- - **потписе лица** овлашћених за заступање овлашћеног мењача које је оверио надлежни орган;
- - **доказ о основу коришћења пословног простора** за обављање мењачког посла (доказ о својини над пословним простором, односно **уговор о закупу на најмање годину дана** или други доказ да привредни субјект основано користи пословни простор за обављање мењачких послова);

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- - **изјаву да поседује следећу опрему: металну касу, бројачку машину, UV лампу и савремене уређаје за откривање фалсификата** (уређаји са сензорима за маркере и магнетну детекцију који откривају већину фалсификата САД долара и уређаји који откривају фалсификате евра), као и **телефонску линију**;
- - **изјаву да поседује опрему према спецификацији Народне банке Србије, односно банке** за коришћење софтвера Народне банке Србије, односно банке;
- - **изјаву да поседује видео-опрему** која омогућава непрекидно видео-снимање благајничког места у току радног времена овлашћеног мењача;
- - **доказ о плаћеним трошковима поступка за добијање овлашћења** у складу са законом којим се уређују републичке административне таксе;
- - **обавештење о радном времену, као и о времену коришћења одмора у току рада.**

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

4. ПОРЕСКА УПРАВА проверава да ли је привредни субјект који је поднео захтев испунио услове за обављање мењачких послова и о поднетом захтеву одлучује у року од 30 дана од дана достављања тог захтева с комплетном документацијом.

- Ако поднети захтев **не садржи** прописану документацију, ПОРЕСКА УПРАВА ће **писмено позвати** подносиоца овог захтева да у року од три радна дана допуни тај захтев.
- Ако подносилац захтева **не поступи у року** из тог става, односно не допуни захтев у складу с позивом за допуну – ПОРЕСКА УПРАВА ће такав захтев **одбацити закључком**.

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

Кад оцени да је привредни субјект испунио услове за обављање мењачких послова – ПОРЕСКА УПРАВА доноси **решење о издавању овлашћења** за обављање мењачких послова, и то посебно за свако мењачко место наведено у уговору, и доставља га том привредном субјекту, а банци с којом је овај привредни субјект закључио уговор - фотокопију тог решења. Овлашћени мењач је дужан да оригинал овлашћења истакне на мењачком месту.

Привредни субјект коме је ПОРЕСКА УПРАВА решењем издала овлашћење, **дужан је да почне да обавља мењачке послове у року од 30 дана од дана пријема тог решења.**

Ако оцени да **привредни субјект није испунио услове** за обављање мењачких послова – ПОРЕСКА УПРАВА доноси **решење о одбијању захтева** за издавање овлашћења.

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **5.** Овлашћени мењач је дужан да све време обављања мењачких послова испуњава услове из тачке 3. став 2. Одлуке.
- Овлашћени мењач је дужан да **ПОРЕСКУ УПРАВУ** обавести о промени података и то у року од пет радних дана од дана настанка те промене, с тим да је обавештење о промени пословног простора за обављање мењачких послова дужан да достави **пре настанка** ове промене.
- **6.** Овлашћени мењач може уговор закључити с банком, односно с више банака - којим се уређују њихови међусобни односи у вези са обављањем мењачких послова.
- Овлашћени мењач који има закључен уговор с једном банком **дужан је** да, кад закључи уговор с другом банком, овај уговор одмах достави **ПОРЕСКОЈ УПРАВИ**, а **најкасније у року од пет радних дана** од дана закључења тог уговора.

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- Овлашћени мењач је дужан да о измени, раскиду или престанку важности уговора одмах обавести ПОРЕСКУ УПРАВУ и достави му копију анекса уговора, односно уговор о раскиду.
- 7. Мењач откуп, односно продају ефективног страног новца и чекова обавља у складу с прописом којим се утврђују врсте девиза и ефикасности који се купују и продају на девизном тржишту.
- 8. Мењач једном дневно, на почетку свог радног дана, слободно утврђује своју курсну листу и она важи до објављивања наредне курсне листе тог мењача.
- Овлашћени мењач курсну листу утврђује у складу с курсном листом за ефикасност банке, односно банака с којима има закључен уговор.

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **9.** При обављању мењачких послова мењач **примењује** куповни, односно продајни курс за ефективу и чекове у **распону између куповног и продајног курса из своје важеће курсне листе за ефективу.**
- При откупу и продаји ефикативне у једном радном дану мењача - **најнижи продајни курс банке, односно овлашћеног мењача по јединици стране валуте за одређену врсту ефикативне не може бити једнак његовом највишем куповном курсу за ту врсту ефикативне или нижи од тог курса.**
- **10.** За обављање мењачких послова мењач може наплатити **провизију** која се примењује на динарску противвредност ефикативне, односно чекова обрачунату по куповном, односно продајном курсу који важи на дан откупа, односно продаје.
- **Овлашћени мењач може при откупу ефикативне, и то новчаница које су исправне у смислу одредаба упутства за спровођење ове одлуке, односно које су у оптицају, од физичких лица наплатити провизију највише до 3%.**

ОДЛУКА

О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **11.** Банка може, ради обезбеђења валутне структуре, продати ефективу овлашћеном мењачу с којим има закључен уговор искључиво за продају физичким лицима, и то у врстама ефикасности утврђеним прописом којим се уређују врсте девиза и ефикасности које се купују и продају на девизном тржишту и у складу са уговором.
- **Овлашћени мењач**, ради куповине ефикасности из става 1. ове тачке, преноси банци са свог динарског текућег рачуна износ динарске противвредности те ефикасности.
- **12.** Овлашћени мењач је дужан да, у складу са уговором закљученим с банком која му је продала ефективу, а најкасније у року од седам дана од дана ове продаје - тој банци прода ефективу у истом износу и истој валути или у противвредности те ефикасности у другој валути.
- Банка овлашћеном мењачу исплаћује динарску противвредност те ефикасности обрачунату по курсу у распону курса из курсне листе за ефективу банке која важи на дан откупа и у складу са уговором.

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **13.** Овлашћени мењач је дужан да најмање једном недељно, а најкасније првог радног дана до 12.00 часова после истека те недеље, прода банци најмање **80% укупног нето откупа ефикасности оствареног у тој недељи** - без обзира на структуру те ефикасности по врстама валута - у складу са уговором.
- **Нето откуп, представља разлику између откупа и продаје ефикасности физичким лицима.**
- **14.** Овлашћеном мењачу који банци с којом има закључен уговор прода ефикасност у смислу тачке 13. ове одлуке, банка за откупљену ефикасност исплаћује динарску противвредност те ефикасности обрачунату по курсу у распону курсева из курсне листе за ефикасност банке која важи на дан откупа и у складу са уговором.

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **15.** Ефективу остварену у смислу ове одлуке овлашћени мењач може положити на посебан текући девизни рачун код банке отворен у складу с прописом којим се уређују услови отварања и начин вођења девизних рачуна резидената.
- Ефективу из става 1. ове тачке чини ефектива коју овлашћени мењач купује од банке ради обезбеђења валутне структуре у смислу тачке 11. ове одлуке и ефектива коју овлашћени мењач оствари откупом од физичких лица.
- Банка откуп ефективе од овлашћеног мењача, односно продају ефективе овлашћеном мењачу врши преко рачуна из става 1. ове тачке, у складу са уговором.

ОДЛУКА

О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

16. Народна банка Србије, у оквиру мера које предузима за очување стабилности финансијског система, а ради обезбеђивања једнообразног поступања код обављања мењачких послова - **уручује мењачу компакт-диск**, који садржи преглед оптицајних новчаница страног новца са описима, елементима заштите и роковима наплативости, као и информације које је она припремила а односе се на фалсификате страног новца.

Народна банка Србије уручује мењачу нови компакт-диск из става 1. ове тачке ако је измењено више од десет података у односу на претходно уручени компакт-диск.

Народна банка Србије је унапредила начин достављања прегледа оптицајних новчаница страног новца са описима, елементима заштите и роковима наплативости тако што је мењачима доставила шифру, којом они приступају рестриктивном делу званичне интернет презентације Народне банке Србије, у којој се поменути преглед налази. Овлашћени мењачи који користе софтвер Народне банке Србије, приступ Прегледу имају кроз ту апликацију.

ПОРЕСКА УПРАВА доставља Народној банци Србије једном месечно списак привредних субјеката који су добили овлашћење, односно којима је одузето овлашћење.

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **17. Мењач је дужан:**
- - да **на видном месту**, испред простора где се налази мењачко место, **стави натпис "МЕЊАЧНИЦА"** - на српском језику и на једном од светских језика;
- - да физичком лицу, коришћењем софтвера, **изда потврду** о извршеном откупу и продаји ефикасних и чекова, а, у **случају прекида рада електронског система** - том лицу **изда ручно израђену потврду**, са свим елементима прописаним упутством за спровођење ове одлуке;
- - да сопствену **курсну листу истакне на месту и на начин** који су видљиви за странке;

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- - да **на рекламној табли**, која је истакнута на мењачком месту или испред мењачког места и под којом се подразумева сваки вид обавештења, односно електронске или било које друге рекламе који служи за информисање грађана о најмањем (минималном) и највећем (максималном) износу из ове алинеје - **истакне најмањи износ који плаћа при откупу, односно највећи износ који наплаћује при продаји ефикативне за све валуте из своје курсне листе** (по јединици стране валуте), при чему **најмањи износ**, у смислу те алинеје, **представља гарантовани износ који мењач исплаћује физичком лицу при откупу ефикативне и састоји се од куповног курса за ефикативну мењача за ту валуту умањеног за највећи процент провизије**, а **највећи износ**, у смислу те алинеје, **представља гарантовани износ који мењач наплаћује од физичког лица при продаји ефикативне и састоји се од продајног курса мењача за ту ефикативну увећаног за највећи процент провизије**;

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- - да **обавештење о висини највећег процента провизије истакне на почетку радног времена**, на начин који је видљив за странке, и то на истом месту и на исти начин на коме је, односно на који је истакнута курсна листа, као и да провизију наплаћује до висине процента назначеног у том обавештењу, с тим да ово обавештење не може мењати у току радног времена;
- - да код сваке трансакције, **ради заштите од фалсификата, поступа** на начин утврђен прописом којим се уређује поступање с новцем за који постоји сумња да је фалсификован;
- - да **на месту и на начин који су видљиви за странке, на српском и енглеском језику, истакне следеће важно обавештење**, као и да поступи у складу с тим обавештењем:

ОДЛУКА
О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

"ВАЖНО ОБАВЕШТЕЊЕ:

1. Мењач је обавезан да, пре обављања трансакције, физичко лице обавести о укупном износу динара које то лице добија по јединици стране валуте коју жели да прода, односно о укупном износу динара које то лице плаћа по јединици стране валуте коју жели да купи, при чему ови износи морају бити истоветни или за физичко лице повољнији од износа истакнутих на рекламној табли.
2. Мењач је обавезан да, код сваке продаје физичком лицу новчаница апоена од 50 и 100 САД долара, у потврду о продаји упише: име и презиме резидента - физичког лица и његов лични број из важеће личне карте или пасоша, односно име и презиме нерезидента - физичког лица и број његове важеће путне исправе, као и серијске бројеве новчаница.

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

3. Мењач је обавезан да, код сваке продаје физичком лицу ефективе, ако ово лице то захтева, у потврду о продаји упише: име и презиме резидента - физичког лица и његов лични број из важеће личне карте или пасоша, односно име и презиме нерезидента - физичког лица и број његове важеће путне исправе, као и серијске бројеве новчаница.

Напомена: Податке из тач. 2. и 3. овог обавештења мењач уноси у потврду из тих тачака - ради заштите физичког лица од фалсификата, ваноптицајних новчаница и сл.";

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- - да **дневник благајне води коришћењем софтвера** и да у тај дневник унесе податке из ручно израђених потврда о извршеном откупу и продаји ефективе и чекова одмах после успостављања рада електронског система;
- - да **мењачко пословање књиговодствено одвоји од друге делатности** коју обавља;
- - да мењачко пословање **обавља према обавештењу о радном времену** које је достављено **ПОРЕСКОЈ УПРАВИ** и које је **истакнуто на мењачком месту**;
- - да код **сваке трансакције** или код више међусобно повезаних трансакција **чији је износ једнак износу утврђеном прописом којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма** или је већи од тог износа - **поступи у складу с тим прописом.**

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

18. Овлашћени мењач је дужан да испуни и следеће обавезе:

- - да на видном месту, поред натписа "МЕЊАЧНИЦА", **истакне назив мењачнице и назив оснивача, односно име и презиме власника;**
- - да на видном месту **истакне овлашћење** Пореске управе за то мењачко место;
- - да **на мењачком месту поседује копије важећих уговора;**
- - да на видном месту **истакне назив банке, односно банака с којима има закључен уговор;**
- - да **на текући рачун код банке, најкасније у року од седам радних дана, уплати вишак динара изнад двоструког просечног износа динара којим је вршен откуп ефикативне у месецу с највећим откупом у претходних дванаест месеци;**
- - да откупљене чекове достави банци у року и на начин који су утврђени уговором;

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- да на мењачком месту држи само ону готовину у динарима, **ефективу и чекове који су остварени мењачким пословањем, односно намењени мењачком пословању, који су евидентирани на прописан начин, уз одговарајућу документацију;**
- - да ако, поред мењачког пословања, обавља и другу делатност - обезбеди да се готовина у динарима, **ефектива и чекови који су намењени мењачком пословању чувају одвојено од готовине, ефективе и чекова из друге делатности, а ако се држе у заједничкој каси - морају бити одвојено паковани и обележени натписом "Мењачко пословање";**

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- - да на мењачком месту поседује следећу **опрему: металну касу, бројачку машину, UV лампу и савремене уређаје за откривање фалсификата** (уређаји са сензорима за маркере и магнетну детекцију који откривају већину фалсификата САД долара и уређаји који откривају фалсификате евра), **као и телефонску линију;**
- - да на мењачком месту поседује **опрему према спецификацији Народне банке Србије, односно банке;**
- - да на видном месту истакне **обавештење да је објекат под видео-надзором;**

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- - да обезбеди непрекидно видео-снимање благајничког места, као и банкомата који је саставни део благајничког места, видео-опремом у току свог радног времена;
- - да на мењачком месту поседује видео-снимке за најмање десет радних дана, с назначеним тачним временом, који су сачињени у току радног времена мењачког места и у чијем су средишту (фокусу) физичка лица која врше трансакције;
- - да видео-снимке достави само органу надлежном за вршење контроле, односно Министарству унутрашњих послова на његов захтев, као и физичком лицу на његов захтев ако се видео-снимак односи на то лице.

ОДЛУКА

О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- 19.** За обављање мењачких послова овлашћени мењач користи софтвер једне од банака с којима има закључен уговор или користи софтвер Народне банке Србије ако је с њом закључио уговор о инсталирању, коришћењу и одржавању софтвера за обављање мењачких послова.
- **20.** Банка је дужна да Народној банци Србије свакодневно, у електронском облику, доставља извештај о обављеним мењачким пословима, према обрасцу прописаном упутством за спровођење ове одлуке.
  - **Овлашћени мењач који користи софтвер Народне банке Србије дужан је да Народној банци Србије свакодневно, у електронском облику, доставља извештај о обављеним мењачким пословима, који садржи све податке према обрасцу прописаном упутством за спровођење ове одлуке.**

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **Овлашћени мењач који користи софтвер банке дужан је да тој банци свакодневно доставља извештај о обављеним мењачким пословима, који садржи све податке према обрасцу прописаном упутством за спровођење ове одлуке.**
- **У случају прекида рада електронског система - банка, односно овлашћени мењач из ст. 1. и 2. ове тачке дужни су да извештај о обављеним мењачким пословима доставе одмах после успостављања рада тог система.**
- **Народна банка Србије извештаје из ст. 1. и 2. ове тачке свакодневно доставља ПОРЕСКОЈ УПРАВИ.**

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **21. Путујући мењач** је дужан да поседује **потврду** да је укључен у благајничко место мењача, коју му издаје мењач.
- За путујућег мењача који је укључен у благајничко место овлашћеног мењача - **у уговору мора бити наведено где** путујући мењач обавља мењачке послове, **у ком периоду** их обавља и **у ком радном времену**.
- Путујући мењач је **дужан да издаје ручно попуњену потврду** о откупу, односно продаји ефективе.
- **Извештај путујућег мењача** укључује се у извештај мењача чији је он део.

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **22.** Мењачки послови се **на привременом мењачком месту** обављају сезонски, у складу са уговором.
- **23.** Мењачки послови могу се обављати и **на банкомату**, при чему се **извештај** о мењачким пословима обављеним на банкомату **укључује** у извештај **благајничког места чији је банкомат део.**

ОДЛУКА

О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **24. Овлашћени мењач је дужан да ПОРЕСКУ УПРАВУ и банку с којом има закључен уговор обавести о трајном, односно привременом престанку обављања мењачких послова.**
- Овлашћени мењач који ПОРЕСКУ УПРАВУ и банку **писмено обавести** да више не намерава да обавља мењачке послове **на свим** мењачким местима, **дужан је да сву ефективу с тих мењачких места прода банци и сву готовину уплати на свој текући рачун.**
- Ако овлашћени мењач **који има више мењачких места** ПОРЕСКУ УПРАВУ и банку писмено обавести да **трајно или привремено престаје да обавља мењачке послове на једном или на више мењачких места - дужан је да сву ефективу с тог мењачког места/тих мењачких места и сву готовину пренесе на мењачко место које наставља да ради.**

ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- Овлашћени мењач **је дужан да докаже** да је извршио обавезе из ст. 1, 2. и 3. ове тачке **достави ПОРЕСКОЈ УПРАВИ**, а дужан је **и да ПОРЕСКОЈ УПРАВИ врати овлашћења** за мењачка места на којима трајно престаје да ради.
- 25. Ако овлашћени мењач који трајно престаје да ради користи софтвер Народне банке Србије, **дужан је да Народној банци Србије врати идентификационе картице** за рад на свим мењачким местима.
- За спровођење ове Одлуке гувернер Народне банке Србије донео је Упутство.

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **1.** Овим упутством **ближе се прописују услови и начин извршења и примене Одлуке** о условима и начину обављања мењачких послова (у даљем тексту: Одлука).
- **2. Банке** мењачке послове обављају у складу са Одлуком и овим упутством, а овлашћени мењачи и у складу са уговором о обављању мењачких послова (у даљем тексту: уговор).
- **Банка и овлашћени мењачи међусобне односе** у вези са обављањем мењачких послова ближе **уређују уговором.**

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **Уговор нарочито садржи:**
  - - пословно име и седиште уговорних страна;
  - - време и место закључења уговора;
  - - одредбу да уговор **не производи правно дејство ако привредни субјект нема овлашћење Пореске управе** за обављање мењачких послова;
  - - списак и важеће адресе мењачких места овлашћеног мењача;
  - - начин предаје ефективног страног новца (у даљем тексту: ефектива) и чекова;
  - - обавезе у случају утврђених разлика - мањка, вишка, фалсификата и сл.;
  - - обавезе у вези с враћањем идентификационих картица;
  - - обавезе у случају раскида уговора.

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- Овлашћеним мењачима с којима је закључила уговор, **банка своју важећу курсну листу за ефективну и обавештења у вези са обављањем мењачких послова доставља у складу са уговором.**
- **3. Мењачке послове** код овлашћеног мењача непосредно могу обављати само лица која испуњавају услове из тачке 3. став 2, алинеје од треће до шесте, Одлуке (прописани услови и сертификат).
- Поред лица из става 1. ове тачке, на благајничком месту могу бити присутни још само радници чије је присуство оправдано (радници обезбеђења, радници задужени за транспорт и др.), док је другим лицима приступ забрањен.
- Приступ мењачком месту дозвољен је контролном органу, односно инспектору ПОРЕСКЕ УПРАВЕ када врши ту контролу или органу унутрашњих послова.

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **4. Радници** који раде **на мењачким пословима** могу у просторији мењачког места **ван касе држати само своју готовину, и то највише у износу динарске противвредности 100 евра (цепарац).**
- Ако су на благајничком месту присутна и лица из тачке 5. став 2. овог упутства, њихова готовина не може бити већа од износа из става 1. ове тачке.
- **5. Физичка лица** која ефективно купују у износу већем од 5.000 евра, или у одговарајућој противвредности у другој страниој валути, дужна су да ту куповину најаве 48 сати раније.

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

6. О извршеном откупу и продаји ефективе и чекова, мењач издаје **потврду, која има најмање једну копију**. Оригинал ове потврде мењач предаје резиденту - физичком лицу, односно нерезиденту - физичком лицу, а копију, без обзира на медиј на коме се налази, чува до истека законом утврђеног рока за чување књиговодствене документације.

- **Потврда обавезно садржи следеће податке:**
- - назив мењача;
- - назив и адресу мењачког места;
- - шифру благајничког места;
- - ознаку посла (откуп, продаја) и редни број потврде који се не сме понављати;

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- - **име и презиме** резидента-физичког лица и нерезидента- физичког лица, **њихов лични број из важеће личне карте или број важеће путне исправе** код сваке трансакције чији је износ једнак износу утврђеном прописом којим се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма или је већи од тог износа;
- - **шифру основа откупа** (796-од резидената физичких лица и 701-од нерезидената физичких лица за ефективу, а 795 и 699 за чекове) **или продаје** (700-резидентима физичким лицима и 701-нерезидентима физичким лицима за ефективу, а 795 и 699 за чекове);
- - **ознаку валуте**, износ у страној валути и износ у динарима;
- - **курс** по коме је обављена трансакција;
- - проценат и износ **провизије**;
- - **датум и место издавања потврде**;
- - време извршене трансакције;
- - **потпис благајника** или **његову шифру**.

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- Ради заштите физичког лица од фалсификата, ваноптицајних новчаница и сл. - мењач, поред података из става 2. ове тачке, у потврду из става 1. те тачке уноси:
- - **код сваке продаје ефективне физичком лицу, и то новчаница апоена од 50 и 100 САД долара:** име и презиме резидента - физичког лица и његов лични број из важеће личне карте или пасоша, односно име и презиме нерезидента - физичког лица и број његове важеће путне исправе, као и серијске бројеве новчаница;
- - **код сваке продаје ефективне физичком лицу, ако ово лице то захтева:** име и презиме резидента - физичког лица и његов лични број из важеће личне карте или пасоша, односно име и презиме нерезидента - физичког лица и број његове важеће путне исправе, као и серијске бројеве новчаница.

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **Потврда** из става 1. ове тачке мора бити сачињена у складу с рачуноводственим стандардима и мора да садржи редни број, који се не сме понављати. Програмска опрема мора бити израђена тако да се после уношења првог редног броја потврде уносе наредни бројеви, који се до краја предвиђене серије више не могу мењати.
- У случају прекида рада електронског система на благајничком месту, мењач користи одштампане обрасце потврда о откупу и продаји ефективе и чекова који већ садрже редне бројеве и води евиденцију о утрошеним обрасцима тих потврда. Ове потврде штампају се у блоковима - у оквиру одређених серијских бројева.
- Мењач је дужан да, после успостављања рада електронског система на благајничком месту, у дневник благајне одмах унесе податке са образаца из става 5. ове тачке.

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **7. Мењач свакодневно сачињава дневник благајне о куповини и продаји ефикасне и чекова, који обавезно садржи:**
- - **назив мењача;**
- - **врсту валуте, износ у валути, курс, обрачунату динарску противвредност, износ обрачунате провизије и укупан износ динара;**
- - **почетно стање ефикасне и готовине и њихово стање на крају дана;**
- - **серијске бројеве потврда о куповини, односно продаји и податке о другим трансакцијама на благајничком месту;**
- - **време извршене трансакције;**
- - **шифру основа куповине, односно продаје (ефикасна, чекови);**
- - **печат и потпис, односно нумеричку ознаку овлашћеног мењача;**
- - **место и датум.**

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- Подаци у дневнику благајне морају се уносити хронолошки, према временском редоследу трансакција, и морају одговарати подацима о износима откупљене, односно продате ефективе и чекова, као и подацима о другим трансакцијама на благајничком месту - по врсти и износима, према појединачним потврдама
- Дневник благајне овлашћени мењач закључује на крају сваког радног дана и чува га, у штампаном облику, до истека законом утврђеног рока за чување књиговодствене документације.

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- Овлашћени мењач је дужан да **стање готовине и ефективе у дневнику благајне сваког дана срањује** са стварним стањем готовине и ефективе у каси, о чему мора поседовати писмени доказ.
- **8.** Мењач је дужан да, при обављању мењачких послова, утврди да ли је страна новчаница исправна, да ли је у оптицају, да ли је истекао рок за њену замену и да ли је у питању новчаница за коју мењач сумња да је фалсификована.

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **Код обављања мењачких послова, страна новчаница сматра се неисправном:**
  - - ако је **фалсификована**;
  - - ако је новчаницу прогласио **безвредном** надлежни орган **емитента**;
  - - ако је **процент површине преосталог дела** новчанице мањи од **процента који утврђује банка**;
  - - ако је **део који недостаје** на новчаници **надокнађен другом врстом папира или папиром с друге новчанице**, што се квалификује као покушај преправке и подлеже експертизи;
  - - ако су **главни мотиви** или **ознаке апоена** преправљени на било који начин и из било којих побуда;
  - - ако је прањем или деловањем неке супстанце **избледела** у толикој мери да су њене основне **карактеристике** (врста валуте, апоен, елементи заштите и др.) **непрепознатљиве**;

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- ако је **умрљана јарком бојом** (alert colours) којом се врши хемијска заштита у транспорту, односно којом се новчанице боје у случају насилног отварања паковања новца (овакве новчанице су обично обојене по ивицама и угловима, а могу бити обојени и њихови штампани делови, и то једном од јарких боја - црвеном, црном, плавом, зеленом и сл., при чему се код покушаја скидања ових боја често добије блеђа нијанса боје и најчешће се оштете места с којих је покушано скидање боје);
- ако на постојећем делу новчанице **недостају сви заштитни елементи** (нпр. водени жиг, магнетна заштита, обојена влакна, сигурносна нит, микротекст) **или су ови елементи нечитљиви**;
- ако на постојећем делу новчанице **недостају сва обележја аутентичности** (нпр. назив банке, серијски број, вредност новчанице исказана словима и бројевима, главна слика) или су та обележја нечитљива;
- ако је до те мере **лепљива, натопљена уљем, уништена ватром, хемикалијама, труљењем и сл., односно контаминирана** да не може бити испитана.

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **9.** Ако овлашћени мењач **није сигуран** да је нека новчаница у **оптицају**, подносиоца такве новчанице **упутиће на банку** с којом је закључио уговор.
- На начин из става 1. ове тачке овлашћени мењач може да поступи и ако је страна новчаница до те мере **оштећена или похабана да се не може идентификовати.**
- **10.** Ако при подношењу стране новчанице на откуп мењач **посумња да је у питању фалсификат**, дужан је да **поступи у складу с прописом којим се уређује поступање с новцем за који постоји сумња да је фалсификован.**
- **11. Путнички чек** се откупљује по следећем поступку: физичко лице - корисник чека је **дужан да други потпис на чеку**, који **мора да одговара првом потпису**, **стави у присуству мењача** на шалтеру. Ради утврђивања аутентичности потписа, односно утврђивања да чек на наплату подноси прави корисник - мењач потписе на чековима **упоређује с потписом** корисника на његовој путној исправи.

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- Ако физичко лице овлашћеном мењачу поднесе на откуп путнички чек који је корисник на оба места већ потписао и на коме је, на месту предвиђеном за попуњавање наредбе (pay to order), **наредба већ попуњена на име лица** које тај чек подноси на откуп - подносиоца овог чека овлашћени мењач **упућује на банку** с којом је закључио уговор.
- Код сваког **откупа путничког чека**, овлашћени мењач је дужан да у потврду о откупу **унесе**: име и презиме резидента - физичког лица и нерезидента - физичког лица, њихов лични број из важеће личне карте или број важеће путне исправе, место сталног пребивалишта и адресу, серијски број и место издавања чека.

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **12.** Ако **банкарски чек** поднет на откуп испуњава све потребне услове, мењач ће од корисника (ремитента) **захтевати да га индосира пред њим** - стављањем потписа на полеђини чека (по његовој ширини), а **идентитет** корисника **утврдиће на основу важеће путне исправе** или важеће личне карте. Кад се идентитет корисника утврђује на основу путне исправе, **потпис мора бити идентичан потпису на тој исправи.**
- Ако овлашћени мењач прими на шалтеру банкарски чек на коме се **износ** исписан словима **не слаже са износом** исписаним цифрама - такав чек **неће откупити**, а корисника ће **упутити на банку** с којом је закључио уговор да га преузме на наплату (инкасо).
- Ако на банкарском чеку **недостаје неки од битних елемената** чека, или је неки од тих елемената **преправљен, нечитак или радиран** (саструган) - овлашћени мењач такав чек **неће откупити**, а корисника ће **упутити на банку** с којом је закључио уговор.
- Овлашћени мењач **неће откупити** ни банкарски **чек који је издат у више примерака** (што се види из ознаке на самом чеку - First, Original, Second, Duplicate) **ако се не поднесу сви примерци тог чека.**

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- Овлашћени мењач може откупити банкарски чек кад корисник преда и оригинал и копију тог чека и кад оба примерка претходно потпише (индосира) на полеђини. И оригинал и копију овог чека овлашћени мењач доставља банци с којом је закључио уговор.
- **13.** Ефективу из тач. 12. и 13. Одлуке , овлашћени мењач **продаје банци** на начин и у терминима предвиђеним Одлуком и уговором, **уз потврду о излазу ефикасности** ради продаје банци.
- **14.** Приликом **предаје банци откупљених чекова**, овлашћени мењач је дужан да за **путничке чекове** који гласе **на страну валуту стави свој печат на лице чека** (на месту за попуњавање наредбе - order), **као и на његову полеђину** (по ширини), с потписом овлашћеног лица. У случају да корисник чека није попунио датум, датум откупа чека дужан је да стави овлашћени мењач.

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **15. Овлашћени мењач може готовину и ефективу из благајне једног мењачког места преносити у благајну другог мењачког места.**
- Пренос из става 1. ове тачке мора **пратити потврда о интерном излазу, односно улазу** готовине, односно ефикасности, као и **документ с пописом спецификованих износа** у готовини и ефикасности које су предмет преноса, који је, и то на оба мењачка места, потписао овлашћени мењач или лице које он овласти и који је оверен печатом тог овлашћеног мењача.
- Потврде и документ из става 2. ове тачке **овлашћени мењач је дужан да чува на оба мењачка места.**

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **16. Путуюћи мењач** мора у време пословања, поред потврде да је укључен у **благајничко место мењача**, коју му издаје мењач, поседовати и **копију овлашћења мењача чији је он део**, као и на видном месту **истакнут бец са својим именом и презименом, ознаком "ПУТУЈУЋИ МЕЊАЧ" и називом мењача чији је он радник.**

Путуюћи мењач послује са ефикасношћу и готовином које му дневно дотира **благајничко место** у које је укључен. После завршетка смене, на основу ручно издатих потврда, **путуюћи мењач ручно саставља дневник благајне и укупну ефикасност и готовину предаје благајничком месту у које је укључен.**

- **17. Организациона јединица Народне банке Србије** у чијем је то делокругу ће овлашћеном мењачу с којим је закључила уговор о инсталирању, коришћењу и одржавању софтвера за обављање мењачких послова **инсталирати овај софтвер тек после пружања доказа о уплати накнаде за тај софтвер**, а софтвер ће овом овлашћеном мењачу бити дат на коришћење за време трајања тог уговора.

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

- **18.** Овлашћеном мењачу који користи софтвер Народне банке Србије, **Народна банка Србије уручује**, за свако мењачко место, **идентификационе картице** за обављање мењачких послова коришћењем софтвера Народне банке Србије.
- **19.** Банка је дужна да **Народној банци Србије свакодневно, у електронском облику, доставља извештај о обављеним мењачким пословима.**
- Извештај из става 1. ове тачке обухвата и податке о откупу ефикативности и чекова од овлашћеног мењача, као и податке о продаји ефикативности и чекова овлашћеном мењачу с којим банка има закључен уговор.
- У **случају прекида рада електронског система**, банка је дужна да, одмах после успостављања рада тог система, достави извештај из става 1. ове тачке.

УПУТСТВО ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ОБАВЉАЊА МЕЊАЧКИХ ПОСЛОВА

20. Овлашћени мењач који користи софтвер Народне банке Србије дужан је да Народној банци Србије **свакодневно, у електронском облику, доставља извештај о обављеним мењачким пословима.**

У случају прекида рада електронског система, овлашћени мењач је дужан да, одмах после успостављања рада тог система, достави извештај из става 1. ове тачке.

Овлашћени мењач **који користи софтвер банке** дужан је да тој **банци** **свакодневно доставља извештај** о обављеним мењачким пословима.

ЗАКОН О СПРЕЧАВАЊУ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊУ ТЕРОРИЗМА

- **Овим законом су прописане радње и мере које се предузимају ради спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма.**
- Прање новца у смислу овог закона подразумева:
  - 1. конверзија или пренос имовине стечене извршењем кривичног дела;
  - 2. прикривање или нетачно приказивање праве природе, порекла, места налажења, кретања, располагања, власништва или права у вези са имовином која је стечена извршењем кривичног дела
  - 3. стицање, држање или коришћење имовине стечене извршењем кривичног дела
- **Овлашћени мењачи су обвезници предузимања радњи и мера :**
- **а/** достављање информација, података и документације **Управи за спречавање прања новца и финансирања тероризма, из Београда, Масарикова 2, uprava@apml.org.rs** / у даљем тексту Управи /
- - о извршеним **трансакцијама у износу од 15.000 евра или више** у динарској противвредности, по званичном средњем курсу Народне банке Србије на дан извршења трансакције без обзира на то да ли се ради о једној или **више међусобно повезаних трансакција** и то одмах по извршењу трансакције или најкасније у року од 3 дана;

ЗАКОН О СПРЕЧАВАЊУ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊУ ТЕРОРИЗМА

6/ одређивање - именоване овлашћеног лица и његовог заменика за извршавање обавеза из овог закона и обезбеђивању услова за њихов рад, а иста морају испуњавати следеће услове:

- 1) да је **запослено код обвезника** на радном месту са овлашћењима која том лицу омогућавају делотворно, брзо и квалитетно извршавање задатака прописаних овим законом;
- 2) да **није правноснажно осуђивано** а казна није брисана или се **против њега не води кривични поступак за кривична дела** која се гоне по службеној дужности и кривична дела против привреде, против службене дужности и финансирања тероризма;
- 3) да је **стручно оспособљено** за послове спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма;
- 4) да **познаје природу пословања** обвезника у областима која су подложна ризику прања новца или финансирања тероризма ;
- 5) да **има лиценцу** за обављање послова овлашћеног лица. Лиценца се издаје на основу резултата – 80% и више остварених бодова стручног испита, који се састоји из општег и посебног дела. Лиценца се издаје на **рок од 5 година.**

ЗАКОН О СПРЕЧАВАЊУ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊУ ТЕРОРИЗМА

- **г/ вођење евиденције о вршењу трансакције у износу од 5.000 евра или више** у динарској противвредности, без обзира да ли се ради о једној или више међусобно повезаних трансакција
- **д/ израда и примена листе индикатора /показатеља/ за препознавање лица и трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма и у исту унесу и индикаторе који су објављени на веб сајту Управе и то:**

- **ЛИСТА ИНДИКАТОРА ЗА ПРЕПОЗНАВАЊЕ СУМЊИВИХ ТРАНСАКЦИЈА**

1. **Више повезаних готовинских трансакција у износима мањим од износа предвиђеног за пријављивање** готовинских трансакција на основу Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, а које укупно прелазе наведени износ.
2. **Странка у великим износима врши замену новчаница у већим апоенима за новчанице малих апоена или замену новчаница малих апоена за новчанице већих апоена у истој валути (уситњавање или укрупњавање новчаница),** нарочито ако такве трансакције нису карактеристичне за странку.

ЗАКОН О СПРЕЧАВАЊУ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊУ ТЕРОРИЗМА

3. Странка врши **замену похабаних и оштећених новчаница** у значајном износу.
4. Странка врши **замену новчаница које су умотане и упаковане** што није уобичајено за ту странку.
5. Странка предаје мењачу за **замену непребројан новац**. Након пребројавања, странка смањује трансакцију на износ који је нешто испод лимита за који постоји законска обавеза пријављивања.
6. Странка врши замену веће количине новца из једне у другу страну валуту (**конверзија великих износа**).
7. Странка или чланови њене породице врше **учестале трансакције замене новца на исте и заокружене износе или на износе који су нешто нижи од износа за пријављивање** по Закону о спречавању прања новца.
8. Странка која врши замену **веће количине новца захтева** од мењача **уситњавање** трансакције на износе који не подлежу пријављивању по Закону о спречавању прања новца.
9. Странка врши замену веће количине новца и при томе **није заинтересована ни за курс** који мењач примењује за трансакцију нити за **висину провизије** коју мењач наплаћује.

ЗАКОН О СПРЕЧАВАЊУ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊУ ТЕРОРИЗМА

10. **Странка или чланови њене породице** врше трансакције замене новца на веће износе учестано или циклично тј. у истим временским интервалима (**истих дана у недељи, месецу и сл.**).
11. Странка приликом куповине **веће количине америчких долара инсистира на апоенима за које не постоји обавеза вршења идентификације странке** по прописима који регулишу мењачко пословање (апоени од 50 и 100 УСД).
12. Мењач има сазнање да је **странка** у току истог дана **и на другим мењачким местима вршила трансакције замене новца на веће износе.**
13. **Странка нуди мењачу новац, поклон или услугу за пружање услуге мењачког посла.**
14. Странка неуобичајено добро **познаје законске прописе** у вези са пријављивањем сумљиве трансакције, брзо потврђује мењачу да су новчана средства «чиста» и да нису опрана.
15. Странка је **веома «причљива» у вези са темама које се тичу прања новца** или финансирања тероризма.
16. Странка **обавља трансакцију у пратњи лица које очигледно надзире понашање странке** или инсистира да се трансакција брзо обави.

ЗАКОН О СПРЕЧАВАЊУ ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊУ ТЕРОРИЗМА

17. **Странка нерадо пружа податке** у чије име и за чији рачун обавља трансакцију.
18. За потребе идентификације, **странка даје на увид документа која изгледају као да су фалсификована, измењена или нетачна.**
19. Странка **протестује** да на захтев мењача **пружи на увид документ** за личну идентификацију.
20. Странка се **интересује на који начин може да изврши замену веће количине новца без подношења на увид личног документа** у сврху идентификације странке.
21. Странка **даје на увид само копије докумената за личну идентификацију.**
22. Странка **покушава да докаже свој идентитет на други начин, а не предајом прописаног личног идентификационог документа.**
23. Сва **документа која странка предаје** за потребе идентификације **издата су у иностранству** и постоје разлози због којих **провера њихове аутентичности није могућа.**
24. Трансакције у **износу нешто нижем од 5.000 евра**, у динарској противвредности, без обзира на то да ли се ради о једној или више међусобно повезаних трансакција.

Правилник о методологији за извршавање послова у складу са законом о спречавању прања новца и финансирања тероризма

• Део 10-Трансакција обављања мењачких послова

• 9.3. Мењачки послови

	а) Назив		
• 9.3.1. Организациона јединица у којој је извршена или захтевана трансакција		б) Адреса	
•			в) Место
•			г) Тип организационе јединице
• 9.3.2. Лице које врши замену		Редни број	Име и презиме /Назив
•		Редни број	Редни број
• 9.3.2.1. Овлашћено лице			Име и презиме
• 9.3.3. Трансакција је већ извршена		а) Да	б) Не
• 9.3.4. Евиденциони број трансакције			
• 9.3.5. Датум вршења трансакције			
• 9.3.6. Време вршења трансакције			Ознака валуте / Износ у валути
• 9.3.7. Положени износи			
•			
• 9.3.8. Подигнути износи			Ознака валуте / Износ у валути
•			
• 9.3.9. Шифра основа			
• 9.3.10. Сврха трансакције			

КОНТРОЛА МЕЊАЧКОГ ПОСЛОВАЊА

- **Законом о пореском поступку и пореској администрацији регулисан је поступак контроле мењачког пословања.**

(1) ПОРЕСКА УПРАВА врши контролу мењачког пословања код банака и овлашћених мењача

(2) Контрола је поступак провере и утврђивања законитости и правилности обављања мењачких послова сходно прописима којима се уређује девизно пословање.

(3) У поступку контроле мењачког пословања ПОРЕСКА УПРАВА, у складу са законом, обавља:

- 1) **канцеларијску контролу;**
- 2) **теренску контролу.**

КОНТРОЛА МЕЊАЧКОГ ПОСЛОВАЊА

- **Теренска контрола мењачког пословања**
- (1) Теренска контрола мењачког пословања **започиње налогом** за теренску контролу, **који се уручује** банци, односно овлашћеном мењачу, **непосредно пред почетак теренске контроле.**
- (2) У току теренске контроле мењачког пословања **порески инспектор може, уз потврду, привремено одузети ефективни страни новац, чекове, динаре, предмете, исправе и документацију, ако постоји основана сумња да су употребљени или били намењени или настали извршењем кривичног дела или прекршаја.**
- (3) **Ефективни страни новац и чекове** из става 2. овог члана порески инспектор дужан је да **депонује на наменски рачун ПОРЕСКЕ УПРАВЕ који се води код Народне банке Србије или у депо код Народне банке Србије, а динаре - на наменски рачун ПОРЕСКЕ УПРАВЕ који се води код министарства надлежног за послове финансија, у року од два радна дана од дана њиховог одузимања.**

КОНТРОЛА МЕЊАЧКОГ ПОСЛОВАЊА

- **Решење о мерама**

- (1) Када порески инспектор у вршењу теренске контроле мењачких послова **утврди незаконитост**, односно неправилност **која се може отклонити**, Пореска управа **доноси решење** којим налаже банци, односно овлашћеном мењачу да отклони утврђену незаконитост, односно неправилност и **одређује му рок** за наложено поступање.
- (2) Против решења пореског инспектора **може се поднети жалба у року од 15 дана** од дана пријема решења.
- (3) Жалба **не одлаже** извршење решења
- (4) Банка, односно овлашћени мењач, дужан је да **о извршењу налога из решења писмено обавести Пореску управу** и то најкасније првог наредног радног дана од дана истека рока одређеног за отклањање утврђене незаконитости, односно неправилности из тог решења.

КОНТРОЛА МЕЊАЧКОГ ПОСЛОВАЊА

- (5) Пореска управа **проверава извршење налога из решења** и ако провером **утврди да су извршени сви налози, доноси закључак о обустави налога из решења.**
- (6) Када Пореска управа утврди да овлашћени мењач **није извршио налоге из решења, доноси решење о одузимању овлашћења** за обављање мењачких послова за контролисано мењачко место.
- (7) Када Пореска управа утврди да **банка није извршила налоге** из решења, о томе **обавештава Народну банку Србије** која предузима одговарајуће мере из своје надлежности.
- **Мере које се предузимају у случају онемогућавања теренске контроле**
    - (1) Ако овлашћени мењач онемогући вршење теренске контроле мењачких послова, Пореска управа доноси **решење о привременој забрани обављања мењачких послова** на контролисаном мењачком месту у **периоду до 30 радних дана.**
    - (2) На решење Пореске управе **може се поднети жалба у року од 15 дана** од дана пријема решења а **жалба не одлаже извршење решења**

КОНТРОЛА МЕЊАЧКОГ ПОСЛОВАЊА

(3) **Овлашћени мењач дужан је да одмах, а најкасније првог наредног радног дана од дана пријема решења, исто истакне на видно место на том мењачком месту, сав ефективни страни новац који се налази на том мењачком месту прода банци, односно банкама са којима има закључен уговор, а динаре добијене продајом ефективног страног новца и готовину у динарима уплати на свој текући рачун.**

(4) **Доказе о извршењу наведених радњи овлашћени мењач дужан је да достави Пореској управи у писаној форми одмах, а најкасније првог наредног радног дана од дана извршења обавеза.**

- **Под онемогућавањем вршења теренске контроле мењачких послова, подразумева се да банка, односно овлашћени мењач онемогући пореском инспектору увид у пословне књиге и другу документацију или онемогући преглед предмета, просторија или других објеката, односно не дозволи привремено одузимање ефективног страног новца, чекова и готовине у динарима.**

КОНТРОЛА МЕЊАЧКОГ ПОСЛОВАЊА

- (1) Ако **овлашћени мењач не достави доказе** да је поступио у складу са обавезама из члана 1293(оне могућавање контроле) овог закона или ако порески инспектор то утврди у поступку теренске или канцеларијске контроле мењачких послова, **Пореска управа доноси решење којим овлашћеном мењачу налаже да отклони неправилност**, односно незаконитост из члана 1293 став 5. овог закона одмах, а најкасније првог наредног радног дана од дана пријема решења.
- (2) Овлашћени мењач **дужан је да о извршењу налога из решења** из става 1. овог члана **писмено обавести Пореску управу, најкасније првог наредног радног дана од дана истека рока одређеног за отклањање утврђене незаконитости**, односно неправилности из тог решења.

КОНТРОЛА МЕЊАЧКОГ ПОСЛОВАЊА

- **(3) Пореска управа проверава извршење налога из решења из става 1. овог члана и ако провером утврди да нису извршени сви налози из тог решења, доноси решење о одузимању овлашћења за обављање мењачких послова за контролисано мењачко место.**
- **(4) Решењем Пореске управе о одузимању овлашћења из става 3. овог члана, налаже се овлашћеном мењачу да одмах, а најкасније првог наредног радног дана од дана пријема решења, сав ефективни страни новац који се налази на том мењачком месту прода банци, односно банкама са којима има закључен уговор, а динаре добијене продајом ефективног страног новца и готовину у динарима уплати на свој текући рачун.**

КОНТРОЛА МЕЊАЧКОГ ПОСЛОВАЊА

- (5) **Доказе** о извршењу радњи из става 4. овог члана овлашћени мењач **дужан је да достави Пореској управи у писаној форми одмах**, а најкасније првог наредног радног дана од дана извршења обавеза из става 4. овог члана.
- **Решење о одузимању овлашћења за обављање мењачких послова Пореска управа доставља банци, односно банкама са којима овлашћени мењач има закључен уговор, у року до 3 радна дана од дана доношења решења**

КОНТРОЛА МЕЊАЧКОГ ПОСЛОВАЊА

- **Обавезе овлашћеног мењача у случајевима одузимања овлашћења**

- (1) Када Пореска управа донесе решење о одузимању овлашћења за обављање мењачких послова овлашћеном **мењачу који има више мењачких места**, за једно или више мењачких места, овлашћени мењач **дужан је да одмах, а најкасније првог наредног радног дана од дана пријема решења, сав ефективни страни новац и сву готовину у динарима са тог мењачког места пренесе на мењачко место које наставља са радом.**
- (2) Када Пореска управа донесе решење о одузимању овлашћења за обављање мењачких послова овлашћеном **мењачу који има једно мењачко место** - за то мењачко место, односно овлашћеном **мењачу који има више мењачких места** - за сва мењачка места, овлашћени мењач дужан је да одмах, а најкасније првог наредног радног дана од дана пријема решења, сав **ефективни страни новац** са тих мењачких места **прода банци**, односно банкама са којима има закључен уговор, а **динаре** добијене продајом ефективног страног новца и **сву готовину у динарима уплати на свој текући рачун.**

КОНТРОЛА МЕЊАЧКОГ ПОСЛОВАЊА

(3) Овлашћени мењач дужан је да Пореској управи, у писаној форми, достави доказе да је извршио обавезе из овог члана одмах, а најкасније првог наредног радног дана од дана извршења обавеза из ст. 1. и 2. овог члана.

КОНТРОЛА МЕЊАЧКОГ ПОСЛОВАЊА

- **Поступак одузимања овлашћења за обављање мењачких послова на захтев овлашћеног мењача**
  - (1) **Пореска управа доноси решење о одузимању овлашћења за обављање мењачких послова када овлашћени мењач поднесе захтев за престанак обављања мењачких послова на једном или више мењачких места и достави доказе:**
    - **да је последњег радног дана сав ефективни страни новац продао банци, односно банкама са којима има закључен уговор, а динаре добијене продајом ефективног страног новца и сву готовину у динарима уплатио на свој текући рачун;**
    - **да је обавестио банку, односно банке са којима има закључен уговор о престанску обављања мењачких послова за то мењачко место;**
    - **достави оригинал овлашћење за обављање мењачких послова;**
  - (2) **Решење о одузимању овлашћења за обављање мењачких послова из става 1. овог члана правно лице или предузетник прилаже надлежном органу за привредне регистре уз регистрациону пријаву за брисање из регистра привредних субјеката.**
  - (3) **Решење Пореске управе из става 1. овог члана је коначно и против њега се може покренути управни спор.**

КОНТРОЛА МЕЊАЧКОГ ПОСЛОВАЊА

- **Члан 39а Закона о девизном пословању**

(1) ПОРЕСКА УПРАВА доноси решење о одузимању овлашћења за обављање мењачких послова кад утврди:

- 1) да овлашћени мењач престане да испуњава услове за обављање мењачких послова предвиђене овим законом и прописом НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ;**
- 2) да овлашћени мењач не почне са радом у року од 30 дана од дана пријема овлашћења за обављање мењачких послова;**
- 3) да је овлашћење издато на основу неистинитих и нетачних података;**
- 4) да овлашћени мењач није извршио налог за отклањање неправилности, односно незаконитости из решења пореског инспектора;**
- 5) да овлашћени мењач у писаној форми обавести ПОРЕСКУ УПРАВУ да више не намерава да обавља мењачке послове;**
- 6) да овлашћени мењач у трајању дужем од пет радних дана без оправданог разлога не обавља мењачке послове.**

КОНТРОЛА МЕЊАЧКОГ ПОСЛОВАЊА

- (2) Решење ПОРЕСКЕ УПРАВЕ из ст. 1. овог члана је коначно и против њега се може покренути управни спор.
- (3) ПОРЕСКА УПРАВА у контроли доноси **решење о привременој забрани обављања мењачких послова** на контролисаном мењачком месту у периоду до 30 радних дана ако овлашћени мењач не омогући пореском инспектору увид у пословне књиге и другу документацију или онемогући преглед предмета, просторија или других објеката, односно не дозволи привремено одузимање ефективног страног новца, чекова и готовине у динарима.
- (4) На решење ПОРЕСКЕ УПРАВЕ из ст. 3. овог члана може се поднети жалба у року од 15 дана од дана пријема решења.
- (5) Жалба из става 4. овог члана не одлаже извршење решења из става 3. овог члана.

МЕЊАЧКО ПОСЛОВАЊЕ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА ПОРЕСКА УПРАВА

Сектор за мењачке и девизне послове и игре на срећу
11000 Београд, Зелени венац 16

телефон:

011/ 20 616 26 Сертификат

011/ 20 616 33 Овлашћења

011/ 20 616 34 Овлашћења

011/20 616 36 Достава документ.

011/20 616 37 Достава документ.

Е-mail: menjacki.poslovi@devizni.gov.rs